

JELENITS ISTVÁN

Szavunk – szívünk

Új verseskötetében Petróczi Éva *Egy konzervdoboz ürügyén* fölidézi gyermekkori emlékeit, a sajtodobozokat, amelyekkel akkoriban messi jótékonykodók elhalmozták az éhes pesti gyerekeket. A költőnek rossz emlékei fűződnek ezekhez a kétkilós dobozokhoz. S miért? „Nem az ínyemre-fogamra / ragadó massa / emléke kísért, / csupán egy szó; / a doboz felirata szerint / nem ajándék volt / a nem is / rosszízű sajt, / csak 'adomány'." A fájdalmat, amelyet az ötéves gyermek a rokonértelmű szavaknak ez az ügyetlen fölcserélése okozott, az tette aztán teljessé, hogy a doboz másik oldalára a *Gift* szó volt fölírva, amely angolul ugyan pontosan azt jelenti: adomány, németül azonban annyit tesz: méreg.

Lám, milyen veszedelmes portéka a szó: életre szóló sebet ejthet, teljesen megváltoztathatja akár egy jótett értékét is. Nem hiába írja Szent Jakab: „Nézd, milyen kicsi a tűz, és milyen nagy erdőt felgyújt! A nyelv is tűz, a gonoszság egész világa . . . Vele áldjuk az Urat és az atyát, és vele átkozzuk az embereket, akik Isten hasonlóságára vannak teremtvé” (3, 5–9).

A kereszténység az Ige vallása, egészen különös módon érzékennyé tett minket a szó iránt. Milyen érdekes figyelni Szent Pált! Többször elmondja, hogy nem az emberi bölcsesség elragadó szavaival akarja megnyerni hallgatóit, hanem Krisztus keresztjét hirdeti, a Lélek és az erő bizonyására támaszkodik. Mégis milyen gondosan fogalmaz! Ha keményen szól, nyomban visszakozik, ha sebet kell ejtenie, operáló késsel teszi, nem rozsdás bicskával.

Hát még ha azt tudnánk ilyen pontosan, hogy Jézus hogyan beszélt! Sajnos az ő szava csak a hagyomány és az evangélisták alázatos közvetítésével jutott el hozzánk. Néha még így is majdnem lobot vet tőle a papír.

Jézustól azt is megtanulhatjuk, ami alfája és ómegája minden stilsztikának az irodalomban éppúgy, mint a köznapokban. A farizeusok azt mondták róla, hogy Belzebubnak, az ördögök fejedelmének nevében tesz csodákat. Erre így korholta őket: „Viperák fajzata! Hogy beszélhetnétek jót, amikor gonoszak vagytok? *A száj ugyanis a szív bőségéből szól!*” (Máté 12, 34).

A szánkra sem árt hát vigyáznunk, a rokonértelmű szavak között is jó, ha eligazodunk. Legfőképpen azonban a szívünket kell hasonlóná tennünk Jézushoz, akkor szavainknak sem lesz fullánkja. A tengerentúli adakozó – egy konzervdobozon – melléfoghatott. A valószínű emberi közlekedésben ügyetlen szavakon is átsugárzik az, amit Jézus a szív bőségének nevez, ahogy a szív sivársága is átsüt mindenben, a választékosan udvarias nyelvi formákon is.

Petróczi Éva verse sajátos, rezignált sorokkal zárul: „Kis, nyúlós / megaláztatások: / belöletek növesztgetünk / magunknak / köznapi mártíriumot.” Ezzel eljutottunk a kérdés másik feléhez. Aki szól, tegye megfontoltan és tiszta szívvel! Aki pedig odafigyel a másik szavára, ám legyen érzékeny, de ne keresseh vértanú-szerepet. Ne csak a szavakra figyeljen – riadtan és akadékosan –; fogadja be a szív üzenetét!